Stichting Historische Verzameling KMA

Jaarverslag 2023

Bezoekadres: Kraanstraat 4, Breda
Postbus 90002
4800PA Breda
www.kasteelvanbreda.nl
hv.kma@mindef.nl

INHOUD VERSLAG 2023

Algemeen **3**

Bestuur **6**

Activiteiten **7**

Publicaties **20**

Bezoekers **22**

Infrastructuur **26**

Externe contacten **27**

Ondersteuning **28**

Financiën **29**

Voortgang realisatie doelstellingen beleidsplan **31**

Bijlage 1 Samenstelling bestuur en ondersteuning **33**

Bijlage 2 Raad van toezicht **34**

Bijlage 3 Werk- en Studiegroep Historisch Vastgoed Oranje Nassau **35**

Bijlage 4 Bepalingen omtrent de AVG **36**

Algemeen

Het bestuur van de Stichting Historische Verzameling Koninklijke Militaire Academie (HV KMA) doet hierbij verslag van de activiteiten en de gebeurtenissen over het kalenderjaar 2023.
De HV KMA is in 2003 opgericht met de navolgende statutaire doelstellingen:

- Het beheren van de cultuurhistorische collectie die betrekking heeft op de geschiedenis van het Kasteel van Breda, de historie van het vorstenhuis voor zover er een relatie is met het Kasteel, de tradities en de opleidingen van de Koninklijke Militaire Academie, de voormalige cadettenschool, de voormalige Hoofdcursus en het voormalige Opleidingscentrum voor Officieren/Opleidingscentrum Officieren Speciale Diensten;

- Het verzamelen van voorwerpen waarmee de cultuurhistorische collectie kan worden aangevuld en waarmee ook in de toekomst de historie en tradities van de opleidingen aan de Koninklijke Militaire Academie kunnen worden vastgelegd;

- Het bestemmen van de aanwezige ruimten waarin de collectie dient te worden ondergebracht;

- Het realiseren van toegankelijkheid voor een zo breed mogelijk publiek.

Het jaarverslag 2023 is iets anders van opzet dan de voorafgaande jaren. Het volgt de opzet van het beleidsplan van de HV KMA. Daarbij ligt de nadruk meer op de ontplooide activiteiten met een directe relatie naar de doelstellingen zoals verwoord in het Beleidsplan (en de afgeleide plannen).

Volledigheidshalve zijn de doelstellingen uit het Beleidsplan (2022-2027) verwoord in onderstaand kader:

- Het effectief registreren en documenteren van de collectie. Het borgen van registratie, expositie, opslag, (fysieke) controle en onderhoud (en relevante beheerprocessen) binnen de stichting.
- Het actief verzamelen van waardevolle collectievoorwerpen in relatie tot het Cadettencorps.
- Het beschrijven van relevante werkprocessen voor verzamelen, registreren, behouden, onderhouden, ontsluiten en afstoten van collectievoorwerpen en objecten.
- Het zekerstellen van de vereiste ondersteuning van de zijde van de Nederlandse Defensie Academie (NLDA) onder andere door het actualiseren van het convenant met C-NLDA waarin de aanvraag van benodigde financiële middelen is vastgelegd.
- Het aanstellen van een collectiebeheerder dan wel het instellen van een (kleine) registratiegroep teneinde het collectieproces op adequate wijze te kunnen regisseren.
- Het kritisch beschouwen van de collectie, het ontzamelen hiervan naast het actief verwerven van waardevolle voorwerpen/objecten van het Cadettencorps teneinde de collectie in balans te houden.

- Het entameren van het Cadettencorps om zitting te nemen in het bestuur van de HV KMA teneinde het alledaagse leven en contemporaine geschiedenis van het Cadettencorps te kunnen borgen.
- Het verlenen van ondersteuning aan rondleidingen, openstelling van de expositieruimte, open dagen en themadagen al dan niet in samenwerking met de gemeente Breda.
- Het ontsluiten van (delen van) de collectie zodat tenminste de pronkstukken van de collectie toegankelijk zijn voor het bredere publiek.
- Het inrichten van een registratieruimte en benodigde depotruimte(n) en onderhoudsruimte(n).
- Het ondersteunen, initiëren en enthousiasmeren van onderzoek naar de geschiedenis van het Kasteel van Breda, de infrastructuur en de geschiedenis van het huis van Nassau voor zover in relatie tot het Kasteel, en deze onderzoeken publiceren.
- Het actualiseren en verder professionaliseren van de website www.kasteelvanbreda.nl en het gebruiken van overige social media ten eerste voor het voeren van relevante communicatie en ten tweede om de collectie te kunnen ontsluiten en zo een breder publiek te kunnen bereiken.
- Verhogen van de bekendheid van de HV KMA en haar activiteiten via social media en nieuwsmedia.
- Het in stand houden en zo mogelijk uitbreiden van het vrijwilligersbestand van de HV KMA.
- Het betrachten van goed werkgeverschap richting de vrijwilligers.

Op basis van de doelstellingen zijn de activiteiten in 2023 te rangschikken in de navolgende vier activiteitenlijnen:

- Activiteitenlijn 1: Instandhouding en uitbreiding collectie (inclusief losse ornamenten / monumenten op het terrein); *(Collectieplan 2022-2027)*
- Activiteitenlijn 2: Inrichting van (Thematische) exposities (focus expositieruimte) en inrichting van het Kasteel, Blokhuis, Monumentale gebouwen, etc.; *(Expositieplan 2022-2027)*
- Activiteitenlijn 3: Vrijwilligers (o.a. goed 'werkgeverschap') *(Beleidsplan 2022-2027)*
- Activiteitenlijn 4: Grootschalige evenementen (Nassaudag op tweede pinksterdag, Open Monumentendag, voorbereiding KMA 200 in 2028); *(Communicatieplan en Expositieplan 2022-2027)*

Met het wegebben van de COVID pandemie en de daaraan verbonden beperkingen kon de HV in 2023 zijn publieksactiviteiten weer opstarten met toepassing van de Defensie veiligheidsregelgeving. Naast de reguliere wekelijkse openstelling van de expositie op dinsdag zijn op de meeste zaterdagen publieksrondleidingen verzorgd in samenwerking met stadgidsen van het Gilde de Baronie. Ook zijn er weer rondleidingen voor scholieren georganiseerd, die met name dankzij de inzet van een speciaal daarvoor aangestelde coördinator prima verlopen zijn.

Er is in 2023 veel tijd en energie gestoken in de herinrichting van het Kasteel na afloop van de renovatiewerkzaamheden. De intensieve en goede werkverhoudingen van onze technische ploeg met de

uitvoerder van De Kok Bouwbeheer en met DOSCO / DFLB / FBD en DOSCO / DVM hebben daarbij de nodige vruchten afgeworpen. De vervolmaking van de herinrichting van de diverse ruimtes in het Kasteel zal in de komende jaren één van de aandachtpunten blijven.

De HV KMA heeft in 2023 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het verder inrichten van het depot in de kelder van het Prins Bernard Paviljoen;
- Het opzetten en verfijnen van de digitale fotobank;
- Het in overleg met C-NLDA, C-KMA en Senaat Cadetten Corps herinrichten van de 1e verdieping van het Kasteel van Breda na de renovatiewerkzaamheden;
- Het onderhoud en de restauratie van diverse objecten van de collectie;
- Het organiseren en uitvoeren van de openstelling van het Kasteel van Breda (beperkt) tijdens de Nassaudag op 2e Pinksterdag;
- Het organiseren en uitvoeren van de openstelling van het Kasteel van Breda (uitgebreid) tijdens de open Monumentendagen op 10 september;
- Het ondersteunen van rondleidingen in samenwerking met het Gilde de Baronie en met de Bredase scholen;
- Het verzorgen van rondleidingen voor interne (defensie)groepen.
- Het herinrichten van de expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen.
- Het beschikbaar stellen van enkele schilderijen uit de collectie aan diverse nationale en internationale musea.

Het Paleis wederom in de schijnwerpers na de renovatie

Bestuur

Het (collegiale) bestuur komt maandelijks bijeen voor bestuursvergaderingen waarbij de voortgang van het beleidsplan 2022-2027 centraal staat. De ‘dagelijkse’ bedrijfsvoering en de daarmee gepaard gaande activiteiten van de stichting worden in regel afgestemd en besproken tijdens de wekelijkse bijeenkomsten van het dagelijks bestuur (voorzitter, secretaris en penningmeester en indien nodig materiedeskundige vrijwilligers).

De Raad van Toezicht (RvT) is in 2023 twee maal bijeengekomen. Op 5 juni heeft de Raad met goedkeuring kennis genomen van het jaarverslag over 2022. Daarbij heeft de RvT ook kennis genomen van de sterke reductie van de inkomsten. Hoewel de financiële reserve in 2023 nog niet onder de vastgestelde grens van € 20.000 is gezakt, hebben de financiële vooruitzichten voor de komende jaren wel tot maatregelen geleid. Daarbij is onder meer afgesproken om vanaf 2024 met een meer gerichte begrotingssystematiek, inclusief een meerjaren tijd- en activiteitenplan, te gaan werken teneinde een duurzame financiële situatie voor de stichting te garanderen. Een en ander is vastgelegd in het convenant tussen de HV KMA en de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door C-NLDA. Dit convenant is op 22 november tijdens de tweede RVT vergadering vastgesteld en getekend.

Stan Wulffaert heeft na bijna dertien jaar op 30 juni 2022 zijn functie als voorzitter ter beschikking gesteld. De functie van voorzitter is daarna tot mei 2023 ad interim vervuld door secretaris Tom Giesbers. Op 1 mei is Tony Keijsers aangesteld als voorzitter.

In 2023 is het bestuur versterkt met Kay Schaafsma. Binnen het bestuur is hij het aanspreekpunt voor de aandachtsgebieden evenementen en interne / externe communicatie.

Met de Senaat van het Cadettencorps is overeengekomen dat de Chef du Protocol de vaste vertegenwoordiger zal zijn in het bestuur van de HV KMA. Hoewel de Chef du Protocol niet betrokken is bij de dagelijkse gang van zaken van de HV KMA en de maandelijkse vergaderingen niet bijwoont, dragen de gemaakte afspraken bij aan goede onderlinge verhoudingen en zijn de contacten tussen de HV KMA en het Cadettencorps geïntensiveerd in het afgelopen jaar. Verzoeken en adviezen van de Senaat (Chef du Protocol) worden met de nodige prioriteit ter hand genomen en zorgvuldig gewogen. Als voorbeeld: op verzoek van het Corps heeft de Stichting de Coördinatieperiode (COTijd) van het Cadettencorps ondersteund door uitleg te geven bij de historie van het Kasteel, de diverse ornamenten op het terrein en de inrichting van de diverse historische zalen op het Kasteel.

De vertegenwoordiger van Commandant NLDA in het bestuur heeft aangegeven de maandelijkse vergaderingen niet bij te wonen maar voor advies en assistentie altijd klaar te staan.

Activiteiten

INSTANDHOUDING EN UITBREIDING VAN DE COLLECTIE

COLLECTIE

In 2023 is in lijn met de vastgestelde plannen (beleidsplan, collectieplan en expositieplan) de collectieregistratie en documentatie verder geprofessionaliseerd. Belangrijk onderdeel daarvan is het restaureren en onderhouden van de ornamenten op het Kasteel van Breda. Er is contact gezocht met Paul Schulten van 'Kunstwacht'. Door 'Kunstwacht' is een 10 jaren restauratie en onderhoudsplan gemaakt voor de volgende ornamenten; het kunstwerk Willem I (ingang Kraanpoort), het standbeeld van Willem de Zwijger, het Voske, de fontein en de gedenksteen op de binnenplaats, het borstbeeld van Wilhelmina, het borstbeeld van Eisenhouwer, de scheepsbel, het anker en de gevelsteen KMA. Het 10 jarenplan is verwerkt in het activiteitenplan als onderdeel van het beleidsplan.

Gevelsteen vroeger geplaatst boven toegangsdeur van de exercitie en schermhal

Registratie en documentatie
Het overgrote deel van de collectie is inmiddels geregistreerd en v.w.b. de belangrijkste kenmerken deels gedocumenteerd. De registratie vormt een gedegen basis voor een meer transparant beheer van de collectie in de toekomst. De collectie is gepubliceerd op het online platform Brabant Cloud van Erfgoed Brabant. De komende jaren zal verder worden gewerkt aan de verfijning en verdieping van de documentatie van de items uit de collectie en ook aan een betere ontsluiting en presentatie, zowel online als in fysieke zin.

Collectiesamenstelling op hoofdlijnen
De collectie is zeer divers en is eigendom van de KMA/NLDA (Staat der Nederlanden). De collectie omvat een groot aantal voorwerpen van historische en/of kunstwaarde die betrekking hebben op de geschiedenis van het Kasteel van Breda, de historie van het vorstenhuis voor zover in relatie tot het Kasteel van Breda en de historie, de tradities en de opleidingen van de KMA, de voormalige Cadettenschool in Alkmaar, de voormalige Hoofdcursus in Kampen en het voormalige Opleidingscentrum van Officieren van Speciale Diensten (OCOSD) later het Opleidingscentrum voor Officieren (OCO) genaamd.

De collectie bestaat thans uit elf deelcollecties. De kerncollectie wordt gevormd door vier van deze elf deelcollecties en bestaat uit:
- Schilderijen en grafische kunst (SCH);
- Uniformen en kleding (UNI);
- Wapens en krijgsmaterieel (WPN);
- Ornamenten en sculpturen (ORN).

De cultuurhistorische waarde van de collectie van de HV KMA ligt op een hoog niveau. Zo beschikt de HV KMA over een honderdtal objecten die volgens het ‘waardestellend kader voor museale objecten’ vallen in de categorieën A en B[1]. Hiervan behoort driekwart tot de categorie A (deelcollecties of voorwerpen die binnen het geheel van de openbaar toegankelijke collecties, de collectie Nederland, onvervangbaar en onmisbaar zijn) en een kwart tot de categorie B (deelcollectie of voorwerp met grote cultuurhistorische waarde. Een belangrijk deel van de categorie A objecten behoort tot de deelcollectie schilderijen en grafische kunst. Overwogen wordt om vanaf 2027 voor de categorie-indeling aansluiting te zoeken bij de door de Gemeente Breda gehanteerde indeling.

[1] De categorie indeling wordt gehanteerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en is ingevoerd ten behoeve van het Deltaplan voor Cultuurbehoud (1990) van het toenmalige ministerie van WVC.

Zuidzijde Grote Zaal geplaatste portretten Prins Frederik Hendrik (links) en Prins Maurits (rechts)

Noordzijde Grote Zaal met eretableaus en gebrandschilderd raam.

Bruiklenen

De HV KMA heeft de volgende objecten in (tijdelijke) bruikleen.

- *Door het Marine museum (MARMUS) is de bruikleen van het scheepsmodel van de Hr. Ms. Poolster hernieuwd tot 2024. Het uitleenbeleid van het MARMUS is vanwege administratief beheer aangepast en beslaat maximaal een periode van 2 jaren, waarna de bruikleen wederom zal worden hernieuwd.*

Uitleen

Regelmatig wordt een beroep gedaan op de HV KMA om voorwerpen in bruikleen af te staan. In beginsel worden deze verzoeken gehonoreerd met als doel de HV KMA meer bekendheid te geven en de collectiemobiliteit te bevorderen.

In 2023 zijn de volgende objecten uitgeleend:

- *Cadettenuniform 1847, Kepie met pluim paardenhaar en een cadettensabel met riem.*
  Het Stedelijk Museum te Breda organiseerde van 5 september 2023 tot 16 april 2024 een tentoonstelling over kledij in Breda medio 19e eeuw.
- *Portret Schneiter (Blokhuis).*
  Van 25 november 2023 tot 25 februari 2024 organiseerde het Museum Lambinet te Versailles (F) een retrospectieve tentoonstelling over het werk van A.J. Dubois-Drahonet. Voor deze tentoonstelling heeft historicus Ronald Pawly samengewerkt met Alain Pougetoux, de conservator van schilderijen aan het Kasteel van Malmaison. De tentoonstelling toont het werk van Dubois-Drahonet met een selectie schilderijen uit Franse en internationale musea en particuliere collecties.
- *Verzameling commandantenstokken Cadettenbataljon 1950-2010, een prent van het Kasteel van Breda en een vaandel CADBAT.*
  De KMA-kronen hebben een Kronen-ruimte toegewezen gekregen boven de ingang van de aula. Ten behoeve van de aankleding van de ruimte en een hernieuwde aandacht voor waarden en normen van het Cadettencorps zijn deze attributen voor onbepaalde tijd in bruikleen gegeven.

Aankoop en Schenkingen

Aankopen

De Stichting heeft een restrictief aankoopbeleid en gaat alleen over tot aankoop indien dit tot een belangrijke aanvulling of een kwalitatieve verbetering van de collectie leidt. Uitbreiding op zich is geen doel.. Tegen deze achtergrond heeft de Stichting in de verslagperiode geen aankopen gedaan.

Schenkingen

- Op 2 maart 2023 heeft dhr. P. de Boer een tekening (J. Schouman, 1850 – J.R.A. Kuijtenbrouwer, cadet der infanterie) geschonken aan de HV KMA.

- Op 1 juli 2023 heeft dhr. P. van Vlaanderen het boekwerk “Gezondheidsleer voor den soldaat – No 662, 1914, geschonken aan de HV KMA

- Op 4 juli 2023 heeft dhr. J.L. Voetelink (LtKol KLu) b.d. een jas van het veldtenue cadet-sergeant (KLu) geschonken aan de HV KMA.

- Op 19 december 2023 heeft dhr. H.A.F. Tempelman een aantal medailles. penningen, fournituren en de pinkring behorende bij de voorzittersfunctie van de Senaat van het Cadettencorps geschonken aan de Stichting Historische Verzameling van de Koninklijke Militaire Academie.

Onderhoud en behoud

Het behoud van de verzameling van de HV KMA verdient bijzondere aandacht, omdat een belangrijk deel van de verzameling gevoelig is voor de invloed van klimatologische omstandigheden. Het merendeel van de ruimtes, waarin voorwerpen zijn ondergebracht, voldoet niet aan de gewenste museale eisen. Inmiddels zijn als onderdeel van de renovatie van het Kasteel een aantal voorzieningen aangebracht (bijv. ramen met een hogere UV factor).

In 2023 zijn de volgende belangrijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

- Het opnieuw behandelen van de drie eresabels en de eredegen van generaal van Daalen na restauratie in 2012 opnieuw behandeld in 2023. Hierbij zijn de zilveren delen geplatineerd en geplaatst in de zilverkast in de Nassauzaal;
- Het plaatsen van 21 informatieborden op de galerijen van de 1e verdieping.
- Het plaatsen van informatieborden en een drietal schilderijen op de grote zaal aan de zuidzijde.
- Het herinrichten van de Indië zaal door het plaatsen van een schilderij en bijbehorende vitrines.
- Het plaatsen van twee vitrines met uniformen op de grote zaal.
- Het renoveren en conserveren van alle blanke wapens die tentoongesteld zijn in de expositieruimten op de begane grond van gebouw K (KWP)
- Het plaatsen van de maquette KvB ten tijde van de ‘List met het Turfschip’ (1590) in de expositieruimte.
- Het plaatsen van cavaleriewapens uit de periode 1800-1840, verkregen uit schenking van het Rijks Museum in 2019, in de gang van de expositie.
- Het uitbreiden met een kleine vitrine waarin aanvullende objecten van J. Doorman zijn geëxposeerd.
- Het plaatsen van het Bandoeng-vaandel, de Senaatsbanier en het KMA-vaandel in de vaandelkast, die verplaatst is naar de expositieruimte.
- Herinrichten van de expositieruimte aan de hand van de verhaallijnen uit het expositieplan.
- Het plaatsen van schilderijen in de Hendrik III zaal na oplevering van het KvB in januari 2023.

Zilverkast met eresabels

Vaandelkast in de expositieruimte

Restauraties (onderhoud) aan schilderijen

Bij de renovatie van het Kasteel zijn in de Nassauzaal UV-werende ramen aangebracht. In overleg met Atelier Arnouts is vervolgens besloten dat het verantwoord is om de schilderijen in de Nassauzaal te ontdoen van hun glaswering. De schilderijen komen dan beter tot hun recht door het wegvallen van hinderlijke schittering en een aantal van de schilderijen heeft dan minder onderhoud nodig.

De volgende restauraties zijn door restorator Masja Arnouts (Oosterhout), Marijke de Bruijne (Eindhoven) en door Kunstwacht (NL) in 2023 uitgevoerd:

- *Senaatsvaandel*
  Het vaandel is gereinigd en geconserveerd door Marijke de Bruijne.
- *2e KMA vaandel*
  Het vaandel is gereinigd en geconserveerd door Marijke de Bruijne.
- *Portretten officiersechtpaar Schutterij Breda (Blokhuis)*

I.v.m. een hevige waterdoorslag op de zuidgevel van het Blokhuis waren de achterzijden van beide portretten hevig verschimmeld. Beide portretten zijn schoongemaakt , behandeld en geconserveerd door Masja Arnouts.

- *ornamenten*
  de gevelsteen KMA en het 3 dimensionale beeld Willem I, beide zichtbaar vanaf de hoofdingang (Kraanpoort), zijn door Kunstwacht gerenoveerd.

INRICHTING VAN EXPOSITIE EN KASTEEL VAN BREDA

Al sinds 2009 bevindt zich in de oude HBS een expositie ingericht, die gewijd is aan het verleden van het Kasteel van Breda en haar bewoners in de loop der eeuwen. De HV KMA beheert de cultuur-historische collectie van de KMA en heeft de expositie in 2023 heringericht om de drie vastgestelde verhaallijnen (Expositieplan 2023-2027) duidelijker zichtbaar te maken in de expositie.

Het gaat hierbij om de volgende verhaallijnen
1. de geschiedenis van het Kasteel van Breda,
2. de historie van het vorstenhuis in relatie tot het Kasteel en
3. de tradities en opleidingen van de KMA en eerdere andere officiersopleidingen.
In de hernieuwde expositie zijn deze thema's nu veel duidelijker te herkennen..
Donderdag 30 november is na vele maanden harde arbeid de expositie officieel heropend door Commandant NLDA generaal-majoor Richard Oppelaar.

Opening Expositie door Commandant NLDA generaal-majoor der mariniers Mr. R.G. Oppelaar.

VRIJWILLIGERS

Het stichtingsbestuur kan zich verheugen op de inzet van een zestigtal vrijwilligers. Een deel daarvan wordt alleen ingezet tijdens grotere evenementen zoals de Kastelendag. Anderen zijn vaker actief zoals de werkgroep Nassau Vastgoed, de werkgroep fotoarchief, de pool van gidsen, de gastheren en -vrouwen voor de wekelijkse openstelling van de expositieruimte, de webmaster en de technische dienst. Het contact met de vrijwilligers wordt onder meer onderhouden door middel van informatiemails, het delen van besluitenlijsten en periodieke informatiebijeenkomsten in de Waalse Kerk. In 2023 zijn in mei, juli en oktober dergelijke bijeenkomsten georganiseerd.

In 2023 zijn drie vaste vrijwilligers zich na jaren 'trouwe dienst' afgezwaaid. Daarnaast hebben zich zeven nieuwe vrijwilligers aangemeld. Daarmee is de negatieve reeks van minder aanmeldingen dan afmeldingen na lange tijd doorbroken. Het werven van nieuwe vrijwilligers zal ook in 2024 de nodige aandacht krijgen.

Op de jaarlijkse vrijwilligersdag (30 november) sprak de Commandant zijn waardering uit naar de vrijwilligers, waarbij vier vrijwilligers als blijk van waardering een legpenning mochten ontvangen.

Een blijk van waardering voor de vrijwilligers hoort er ook bij.

EVENEMENTEN

Landelijke Dag van het Kasteel tevens Bredase Nassaudag

De HV KMA is sinds haar oprichting in 2003 een vaste deelnemer aan de landelijke Dag van het Kasteel, ieder jaar op 2e Pinksterdag. Traditiegetrouw zijn het Kasteel en diverse historische ruimtes dan toegankelijk voor het publiek. Sinds 2011 valt het programma samen met de Bredase Nassaudag, een initiatief van de stichting Breda Nassaustad. De programmering van de Nassaudag bestaat uit een groot aantal publieksattracties op diverse plaatsen in de stad, zoals de Grote Kerk, de Waalse Kerk, het Begijnhof, het Stedelijk Museum en het Kasteel Bouvigne. De openstelling van het Kasteel vormt altijd een zeer belangrijk element van deze Bredase Nassaudag.

Op 29 mei is ook weer deelgenomen aan de jaarlijkse Nassaudag/Open Kastelendag. Het programma was, net als in 2022 beperkt wegens de aangescherpte veiligheidsbepalingen. Het terrein was daarbij slechts gedeeltelijk toegankelijk. Zo waren de Parade, het Blokhuis, de Binnenplaats en een deel van het Kasteel (Nassauzaal, Kolommenzaal, 1e verdieping en Grote Zaal t Paleis met Grote Zaal) toegankelijk na entree via de Stadhouderspoort. De rest van het terrein was afgesloten.

Aan het eind van de dag werden circa 6.800 bezoekers geteld. Als gevolg van de geldende beperkingen ontstonden hier en daar soms opstoppingen voor het publiek. Helaas kon maar een zeer beperkt aantal belangstellenden een rondleiding in groepen van 20 door het Kasteel krijgen om de eerste verdieping van het Paleis te bezichtigen (circa 600). Veel complimenten waren er voor het optreden van het Jachthoornkorps van het Garderegiment Jagers en de muziekensembles in het Blokhuis (duo Sprank en duo de Rith), het voormalige woonhuis van Willem van Oranje. Bij de kleinste kinderen viel vooral het schat zoeken in de smaak. De House of Wax tentoonstelling en re-enactment optredens trokken ook vele enthousiaste bezoekers. Tenslotte was er ook veel belangstelling voor de doorlopende schermdemonstraties op de Binnenplaats. De vaste Expositie in het Koningin Wilhelmina Paviljoen (met een kopie van de maquette van het Kasteel anno 1590) mocht ook op warme belangstelling van de bezoekers rekenen.

Open Monumentendagen 9 en 10 september

Deelname aan de Open Monumentendagen werd in 2023 beperkt door een muziekfeest op 9 september op het Kasteelplein. Omdat hierdoor op 9 en 10 september het Kasteelplein was afgesloten kon de HV haar expositieruimte deze dagen niet openen. Daarom is gekozen voor een alternatieve invulling van dit evenement. Op 10 september zijn 20 rondleidingen voor 450 bezoekers verzorgd op het terrein van het Kasteel van Breda. Tevens zijn op het terrein boottochten over de gracht georganiseerd waarbij de list met het Turfschip werd uitgebeeld. Hierdoor kan de Open Monumentendag uiteindelijk toch ook als zeer geslaagd worden beschouwd.

De Bredase Cultuurnacht

In 2023 heeft dit evenement door gebrek aan gelden bij de organisator van de Cultuurnacht geen invulling gekregen.

Bredase Nassaudag 2023: 29 mei een zonovergoten dag

Open Monumentendag 2023: rondvaart in teken van list met Turfschip

BIJZONDERE PROJECTEN EN GEBEURTENISSEN

Renovatie Kasteel

De ingrijpende renovatie aan het Kasteel is eind 2022, begin 2023 definitief afgerond. De HV KMA heeft gedurende het gehele project intensief contact gehad met de architecte en de aannemer door tussenkomst van de uitvoerder. Door dit intensieve contact zijn in de uitvoeringsfase soms kleine, maar voor de herinrichtingsplannen van de HV KMA belangrijke bouwkundige aanpassingen gerealiseerd.

Na afronding van de renovatie is direct begonnen met de herinrichting van de Grote Zaal middels de terugplaatsing van de Eretafel 'Ridders Militaire Willemsorde' en het verplaatsen van de 'Gedenktafel Gevallen (oud) Cadetten' van de oostelijke galerij naar de Grote Zaal. Verder is het grote doek de slag bij Baté Ilië, dat tijdelijk in opslag was in de depotruimte van het Stedelijk Museum Breda, teruggeplaatst in de Indiëzaal. De verdere aankleding van de Grote Zaal, de Indiëzaal en de Hendrik III zaal is in de loop van 2023 afgerond. De Academiezaal wordt in 2024 opgepakt.

Plaatsing Gedenktafel Gevallen (oud) Cadetten van 1e galerij oostzijde naar de Grote Zaal noordzijde

De Bolognazaal wordt opnieuw aangekleed met een verwijzing naar de renaissance bouwstijl die de ontwerper van het Kasteel, Tomasso Vincidor da Bologna, heeft geïnspireerd. Dat betreft onder andere het plaatsen van panelen met afbeeldingen die verwijzen naar deze renaissance bouwstijl. Het was voorzien dat de Centrale Werkplaats Instructiemiddelen (CWI) te Dongen deze panelen zou vervaardigen aan de hand van ontwerpen opgesteld door de HV KMA. Door capaciteitsbeperkingen bij het CWI is dit nog niet gerealiseerd. Wel is de oostelijke binnenwand van de Bolognazaal inmiddels voorzien van een levensgrote wandfoto van historische bouwelementen en ornamenten van het vroegere renaissancepaleis die zijn opgeslagen in het gemeentelijk depot van Breda.

De galerijen op de 1e verdieping zijn na afloop van de verbouwing voorzien van een reeks thematische panelen. De perspex panelen van 50 x 70 centimeter zijn bedrukt met afbeeldingen en verklarende teksten naar ontwerpen van de HV KMA. Ze omvatten de verhaallijnen uit het expositieplan: De bouwgeschiedenis van het Kasteel en zijn bewoners en de historische gebeurtenissen op het Kasteel, de tradities en de opleidingen van de Koninklijke Militaire Academie vanaf 1828 tot heden. Voor verdere aankleding van de galerijen worden nadere plannen opgesteld.

Toegankelijkheid voor minder validen
De Stichting heeft de afgelopen jaren bij herhaling aandacht gevraagd voor een betere toegankelijkheid van het Kasteel voor mensen die minder goed ter been zijn. Dit onderwerp is regelmatig aan de orde geweest tijdens bijeenkomsten van de Raad van Toezicht. Dit geldt niet alleen voor bezoekers van rondleidingen, maar ook voor bezoekers van ouderdagen, diploma-uitreikingen, deelnemers aan symposia en dergelijke. Voor de bereikbaarheid van de eerste verdieping is een oplossing gevonden in de vorm van een personenlift in de omgeving van de keuken. Echter de toegang naar de Binnenplaats blijft een obstakel vormen. Dit onderwerp was niet opgenomen in het programma van eisen en paste niet in de aard van de renovatie. Desondanks blijft de Stichting pleiten voor een voorziening, bijvoorbeeld in de vorm van een stalen hellingbrug of een liftplatform aan de voorzijde van het Kasteel, die uitkomt aan de zijkant van het plateau van de Henricuspoort. Een dergelijke voorziening zou ook van nut kunnen zijn voor de logistieke aanvoer van goederen naar de Binnenplaats. Hierdoor zou ook voorkomen kunnen worden dat de stenen traptreden bij voortduring worden beschadigd door de laadkleppen van leveranciersauto's en meerdere keren per jaar gerepareerd moeten worden. Tal van openbare historische gebouwen in Nederland hebben inmiddels dergelijke voorzieningen, rekening houdend met de status van deze gebouwen als nationaal monument. Het Kasteel zou hierop geen uitzondering hoeven te vormen.

Werkzaamheden werkgroep fotoarchief
De werkzaamheden rond het fotoarchief hebben weinig voortgang geboekt. Het voornemen om de database onder te brengen in de Brabant Cloud van Erfgoed Brabant, waar alle geregistreerde voorwerpen van de HV KMA collectie zijn ondergebracht, zal naar verwachting in 2024 worden gerealiseerd. Daardoor krijgt de HV KMA alles in één hand en is het beheer en muteren eenvoudiger.

Eindejaarbijeenkomst vrijwilligers

Traditiegetrouw organiseert de Stichting aan het eind van het jaar een bijeenkomst voor alle vrijwilligers. Als blijk van waardering voor het werk van de vele vrijwilligers wordt het programma van deze dag aangeboden door Commandant NLDA, generaal-majoor der mariniers Mr. Richard Oppelaar. De bijeenkomst op 30 november begon met een ontvangst in de expositieruimte waar Commandant NLDA de expositie formeel heropende. Daarna werd verplaatst naar Apeldoorn waar een bezoek werd gebracht aan het Paleis 't Loo. Door de voorzitter werd kort teruggeblikt op het jaar 2023. Tevens werden een aantal nieuwe vrijwilligers welkom geheten. Aan de vertrekkende vrijwilligers zal separaat aandacht worden besteed.

Eindejaarbijeenkomst vrijwilligers 30 november. Bezoek Paleis 't Loo in Apeldoorn.

Publicaties

Om overeenkomstig de stichtingsdoelstelling het cultureel erfgoed van het Kasteel van Breda en de KMA toegankelijker te maken voor derden, geeft de Stichting regelmatig een aantal publicaties uit.

Kilacadmon papers
De Kilacadmonpapers vormen een reeks publicaties over onderwerpen die een directe relatie hebben met het Kasteel van Breda en/of de KMA. De publicaties berusten op gedegen onderzoek zonder de pretentie van een wetenschappelijke uitgave te zijn. In het verslagjaar 2023 is Kilacadmonpaper nummer 10 uitgegeven.

Nr. 10 Huis Van Brecht bouwen en wonen tussen havenstoep en Blauwe Stoep (deel 1) en Bouwen met Kunst- en Metselwerk (deel 2).

Jacques Brinkhof heeft dit paper geschreven, dat handelt over de bouwhistorie en functies van het Huis Van Brecht, waarvan de eerste fundamenten zijn gelegd in 1325. Zijn presentatie heeft plaats gevonden op 29 september 2023 in de Waalse kerk.

Eerder verschenen Kilcadmonpapers
Nr. 1 Landmeten en cartografie op de Koninklijke Militaire Academie, ing. Frits Irrgang, 2004, 98 pagina's.
Nr. 2 Nassaus op Linnen, Drs. J.J. de Graaf, 2004, 45 pagina’s.
Nr. 3 Sierende elementen van een Garnizoensstad, Adriaan van Beek, mei 2009, 76 pagina's.
Nr. 4 De Cadetten van 1953 en de Watersnood, Roeland Marijnissen, Loek de Vries, e.a., 2011, 125 pagina’s.
Nr. 5 Officieren zetten Nederland op de Kaart, ing. Frits Irrgang, 2012, 75 pagina’s.
Nr. 6 De Heerlijke Watermolens van Breda, J.G. Brinkhof met co-auteurs A.H. Meesters, K.A.H. Leenders, 2016, 206 pagina’s, ISBN 978 90 8892 0646.
Nr. 7 Het Huis Van Brecht, de familie Van Brecht in de 13e tot en met de 17e eeuw, J.G. Brinkhof, 2018, 170 pagina’s, ISBN 978 90 8892 0752, 27.
Nr.8 vacant, niet gebruikt.
Nr. 9 Hugo Charles Gustav baron van Lawick in twee delen, B.C.M. van de Calseijde, J.L. Voetelink, 2022, deel 1, 135 pagina's, ISBN 9789499124185, deel 2, 181 pagina's, ISBN 9789493124233.

Overige publicaties
Diverse folders over de herinrichting van het Kasteel en de heropening van de Expositie.

Thematentoonstellingen
Er is in 2023 één thematentoonstelling gerealiseerd: Baron van Lawick.
Voor de toekomst gaan de gedachten uit naar twee thema tentoonstellingen per jaar. Momenteel zijn er negen thema tentoonstellingen gepland in de periode 2024 – 2028.

Website www.kasteelvanbreda.nl
De website van de HV KMA biedt een belangrijk platform voor het publiceren van informatie over de collectie en het cultureel erfgoed van het Kasteel van Breda en de KMA. Gemiddeld wordt de site 50 keer per dag geraadpleegd, waaronder relatief veel buitenlandse bezoekers, ondanks het feit dat de site Nederlandstalig is. Het aantal dagelijkse bezoekers kan in de aanloop naar evenementen oplopen tot 300 à 400 per dag.
Bij het vaststellen van het nieuwe beleidsplan 2022 – 2027 zijn ideeën ontwikkeld voor een betere, meer thematische presentatie van de collectie op de website en een betere koppeling met de online publicatie van de collectie op Brabant Cloud. Dit moet nog nader uitgewerkt worden.

Bezoekers

Ontwikkelingen toeristische rondleidingen
Toeristische rondleidingen over het Kasteel vinden al meer dan 40 jaar plaats. Aanvankelijk werden ze verzorgd door de afdeling communicatie van de KMA, later door de VVV in samenwerking met de Stichting HV KMA. Tegenwoordig gebeurt dit op zaterdagen door het Gilde de Baronie. Het aantal toeristische bezoekers via het Gilde bedroeg ongeveer 525 op jaarbasis.

Het Gilde de Baronie is een gedegen Stichting met een breed palet aan activiteiten. Het Gilde verzorgt meerdere soorten stadswandelingen. Een rondleiding over het KMA-terrein in de vorm van een Kasteelwandeling past in hun programmering. Het Gilde is daardoor een geschikte partner. Er is overeengekomen dat het Gilde de promotie, aanmelding en boekingen van toeristische Kasteelwandelingen verzorgt via hun website. Daarvoor heeft het Gilde een online boekingssysteem ontwikkeld. De rondleidingen worden verzorgd door gidsen die zijn geregistreerd als vrijwilliger van de HV KMA en tevens lid zijn van het Gilde. Het Gilde draagt zorg voor de inzet, opleiding en coördinatie van de gidsen. In samenwerking met het Gilde is ook een gedetailleerde "gids voor gidsen" ontwikkeld, die een uitstekende basis voor de inhoudelijke kwaliteit van de rondleidingen vormt.

De HV KMA zorgt er voor dat de bezoekerslijsten van het Gilde worden ingevoerd in het Defensie aanmeldsysteem. De aangemelde bezoekers leveren vervolgens de gewenste persoonsgegevens digitaal aan. In het kader van AVG krijgt de HV geen persoonsgegevens (meer), maar alleen een bevestiging van de aanmelding. Gelet op het defensiebeleid is voor alle gidsen een Verklaring Omtrent Gedrag aangevraagd. Verder hebben alle gidsen een type 4 defensiepas verkregen om op te kunnen treden als begeleider van externe bezoekers. In dat kader krijgen alle gidsen eenmaal per jaar een briefing van de veiligheidsfunctionaris van de NLDA en krijgen zij een begeleidingscertificaat uitgereikt. Ook wordt voor iedere gids een ontheffing van het defensie fotografieverbod aangevraagd.

Rondleidingen scholieren
De belangstelling van scholen voor rondleidingen is onverminderd groot. Dit betreft scholieren die deelnemen aan een tweetal programma's voor cultuureducatie. Beide programma's richten zich op leerlingen voor het basisonderwijs (groepen 5-8): Museumschatjes een programma van de provinciale stichting Erfgoed Brabant voor leerlingen in de regio in en rond Breda en de Ontdekking een programma aangeboden via Educatiewijzer Breda voor leerlingen van de basisscholen in de gemeente Breda. De HV KMA krijgt voor de rondleidingen een financiële vergoeding.

De Stichting ontvangt daarnaast incidenteel verzoeken van individuele scholen voor het verzorgen van een rondleiding. Gelet op de beperkte capaciteit aan gidsen van de Stichting en de druk op de NLDA bedrijfsvoering, wordt hier slechts selectief gehoor aan gegeven.
Bij het weer opstarten van de scholierenrondleidingen is de Stichting gehouden aan de gewijzigde defensiebezoekersprocedures. Rianne van Dorst, een van onze vrijwilligers, is bereid gevonden om deze rondleidingen te coördineren. Inmiddels heeft zij de procedures verder uitgewerkt en gestroomlijnd. In totaal namen 694 leerlingen deel aan deze rondleidingen.

Rondleiding door gidsen van het Gilde de Baronie

Overige rondleidingen en bijzondere bezoekers
Tot slot verzorgt de Stichting met eigen gidsen ook rondleidingen voor een aantal specifieke groepen. Om een goede prioriteitsafweging te kunnen maken, heeft het bestuur een aantal criteria en voorwaarden vastgesteld voor het al dan niet accepteren van aanvragen. Hieronder vallen interne groepen van defensie, zoals postactieven, veteranen, KMA-reünisten, gasten en relatiegroepen van de NLDA/KMA (vaak ook buitenlandse groepen), geschiedkundige gezelschappen, waaronder heemkundekringen, maar ook professionele bezoekers van universitaire opleidingen. Andere groeperingen worden in beginsel doorverwezen naar het Gilde.

Overzicht bijzondere bezoekers 2023
Intern Defensie Specialisten opkomsten (4x), Hogere Defensie Vorming, Staf NLDA (2x), Sie6 Luchtmobiele Brigadejubileum NLDA medewerkster, Oostenrijkse gasten Talencentrum Defensie, Afdeling Multimedia NLDA, gasten Commandant NLDA, medewerkers DBBO Breda, KMA KLu opkomst 1981 en 1982, reünie opkomst 2002, reünisten promotie 1987, reünie Inf promotie 1965, , DMO/JIVC/COC2 en I&V IT, staf KMAR facilitaire dienst, FMW NLDA, reünisten Hogere Militaire Vaardigheden, Commandant der Strijdkrachten met Franse generaal,

Logistiek Centrum Woensdrecht afdeling wapentechniek, Bestuursstaf afdeling luchtoptreden, DMO/TM F-16, kazernecommandanten DOSCO, staf OTCO, vereniging officieren logistieke dienst KM, secties S1 en S5 BSB, Paulus Clerck genootschap (KIM).

Externe Defensie Katholieke Universiteit Tilburg, Universiteit Leuven, Probusclub Teylingen, ministerie OCW afdeling cultureel erfgoed, Zevij-Necomij Oosterhout.

Bezoekers expositieruimte
De expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen is iedere dinsdag tussen 11.00 en 16.00 uur gratis opengesteld voor het publiek. Voor de openstellingen beschikt de Stichting over een aantal vrijwilligers als gastheer/-vrouw en voor het houden van toezicht. De belangstelling voor deze reguliere openstellingen ligt rond de 20 personen per dag. In totaliteit bezochten 1302 personen de expositie op de dinsdagen. Koningsdag trok dit jaar 570 bezoekers.

Herinrichting vitrines in de expositieruimte op de vide: links CTK-attributen, rechts uniform Generaal-majoor Koot

Tabel 1: Overzicht bezoekersaantallen complex Kasteel van Breda

	2019	2020	2021	2022	2023
Rondleidingen					
VVV tot 2020/Gilde wandelingen	4.186	565	0	332	525
Rondleiding scholieren	898	0	0	271	694
Rondleidingen overig	1.397	20	201	791	1.400
Rondleidingen totaal	**6.481**	**585**	**201**	**1.394**	**2.619**
Individuele bezoekers en evenementen					
Kastelen/Nassaudag	10.231	0	0	5.350	6.800
Open Monumentendagen	2.609	0	66	1.303	450
Cultuurnacht	670	370	0	0	0
Museumweekend	254	0	0	0	0
Koningsdag (expo)	575	0	0	0	570
Reguliere bezoekers expo	1320	0	0	811	1.302
Individuele bezoekers totaal	**15.659**	**370**	**66**	**7.464**	**9.122**
Rondleidingen & individueel	**22.140**	**955**	**267**	**8.858**	**11.741**

Toelichting en analyse bezoekcijfers

Voor een completer inzicht zijn de bezoekcijfers over de laatste vijf jaren in de tabel opgenomen. Het totaal aantal bezoekers is niet op het niveau van de periode voor de COVID (2020 – 2022). V.w.b. de rondleidingen is er wel een herstel van rondleidingen voor interne en bijzondere groepen te zien. De cijfers van toeristische wandelingen verzorgd door het Gilde blijven duidelijk achter ten opzichte van de VVV wandelingen, voornamelijk omdat deze rondleiding alleen op de zaterdagen wordt aangeboden. V.w.b. de aantallen van de scholierenrondleidingen zijn deze weer op het niveau van voor corona.

Gevaarlijke situatie onderaardse ruimte Blokhuis

Het gewelf van de onderaardse ruimte onder het Blokhuis is niet geheel stabiel meer, wegens een aantal loszittende bakstenen. Dit zou gevaar opleveren voor bezoekende groepen en rondleidingen. Daarnaast functioneren de sensoren van de verlichting van de onderaardse gang slecht. De gang wordt voorlopig niet meegenomen in reguliere rondleidingen.

Infrastructuur

De infrastructuur van het complex het Kasteel van Breda vormt een belangrijk ondersteunend element voor het tonen van de collectie van de Historische Verzameling en voor de benodigde werk- en depotruimtes. Gebaseerd op het Expositieplan 2022-2027 worden de diverse ruimten van het Kasteel thematisch ingericht.

De drie verhaallijnen uit het Expositieplan worden gevormd door:
1. De geschiedenis van het Kasteel van Breda (incl. de bouwhistorie)
2. De geschiedenis van de Nassau's in relatie tot het Kasteel van Breda
3. De geschiedenis van de tradities en opleidingen aan de KMA inclusief het Cadettencorps

In het Paleis zien we alle verhaallijnen terugkomen. Zo is bijvoorbeeld de Hendrik III zaal ingericht met portretten van Hendrik III en diverse stadhouders en is de Nassauzaal ingericht met schilderijen van alle vorsten vanaf 1815 en met eresabels. De Bolognazaal krijgt een Renaissance-achtige uitstraling en in de Academiezaal zien we portretten van de personen die aan de wieg van de opleiding aan de KMA hebben gestaan. In de Grote Zaal zijn de belegering van Breda, de overgave van Breda en de vrede van Breda weerspiegeld. Tenslotte is nagenoeg alles wat met Indië te maken heeft, geconcentreerd in de Indiëzaal.

Herinrichting Indiëzaal met schilderij van Lgen van der Heiden en bijbehorende vitrine

Externe contacten

Op landelijke niveau zijn er contacten met de Commissie Collecties ressorterend onder de Traditie Commissie Koninklijke Landmacht. Verder zijn er contacten met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, het Nationaal Militair Museum, museum Bronbeek en de landelijke Kastelen Stichting in het kader van de Kastelendag.

Regionaal zijn er contacten met de (provinciale) stichting Erfgoed Brabant voor professionele adviezen op het gebied van museaal beheer en voor de ondersteuning van de Brabant Cloud museale online databank waar de KMA is opgenomen.

Op lokaal niveau zijn er goede contacten met de relevante gemeentelijke instellingen, het Stedelijk Museum Breda, het Maczek Memorial, het Gilde de Baronie, de Stichting Breda Nassaustad, het Begijnhof, de Waalse Kerk, de Grote Kerk en Breda Marketing.

Ondersteuning

Convenant met NLDA
Overeenkomstig de aanwijzing van de Raad van Toezicht van 5 juni 2023 is het convenant tussen Commandant NLDA en de Stichting geactualiseerd. Dit convenant, gedateerd 22 november 2023, vormt de hernieuwde basis voor enerzijds steunverlening van de zijde van de NLDA en anderzijds de tegenprestatie (te leveren diensten) van de Stichting v.w.b. het beheer van de collectie en de organisatie van publieksactiviteiten. Het convenant is aangegaan voor onbepaalde tijd, maar wordt aan het eind van elke beleidsplan periode (vijf jaar) geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Ondersteuning vanuit Defensie
De Stichting krijgt van de zijde van Defensie steun zoals overeengekomen in het convenant tussen de Stichting en de Commandant NLDA. Deze ondersteuning bestaat onder andere uit beschikbaar stellen van werk- en depotruimte, assistentie bij drukwerk (multimedia), de toegangsregeling (veiligheidsfunctionaris en DBBO), catering (Paresto), human resources (P&O), logistiek (Facilitair Bedrijf Defensie) via het servicepunt Defensie, financieel advies en toezicht (via de controller NLDA) en IT voor bureauautomatisering en de online collectiedatabase in het Memorexsysteem. Bij grote evenementen (Nassaudag) met hoge bezoekersaantallen wordt professionele Bedrijfshulpverlening (BHV) ingehuurd.

Met ondersteuning van de NLDA is de 3D- geprinte maquette van het Kasteel (1590) gerealiseerd.

Financiën

Voor de te leveren diensten door de Stichting stelt de NLDA een aantal deelbudgetten ter beschikking. Dat betreft onder andere de organisatie van de landelijke Dag van het Kasteel, tevens Bredase Nassaudag, een onderhoudsbudget (o.a. restauratie van de schilderijencollectie, lijstwerk, ornamenten op het Kasteel, onderhoudsmiddelen technische dienst). Zonder deze financiële ondersteuning is de Stichting niet in staat om haar doelstellingen (het beheer en presentatie van de collectie) te realiseren.

In onderstaand schema vindt u op hoofdlijnen het financieel overzicht over 2023.

Ter toelichting het volgende. De Stichting had het afgelopen jaar onverwachte hoge inkomsten uit rondleidingen (door ons zelf verzorgd en door het Gilde). In de loop van het jaar vlakte de belangstelling voor de rondleidingen af, wat erop duidt dat de grote belangstelling voor de rondleidingen in de eerste helft van 2023 waarschijnlijk het na-ijleffect van de Coronatijd is geweest.

Door deze hoge inkomsten was de Stichting in staat niet alleen de uitgaven voor de vrijwilligers te bekostigen, maar ook, deels, de herinrichting van de Expositie.

Vanwege de hogere inkomsten uit rondleidingen, dan voorzien, heeft de Stichting minder ingeteerd op het eigen vermogen voor 2023, namelijk € 1.200, dan gepland (Planning was € 4.000). Op 31 december 2023 bedroeg het eigen vermogen € 18.173,38.

Financieel overzicht 2023			
Onderwerp	Uitgaven	Inkomsten	Interen
Vrijwilligers	€ 4.800		
Restauratie en onderhoud collectie	€ 5.300		
Evenementen	€ 3.600		
Projecten (Expositie)	€ 7.600		
Reiskosten / overige administratie	€ 1.700		
Rondleidingen / Verkoop / donaties		€ 9.800	
NLDA Dienstverlening		€ 12.000	
Totaal	€ 23.000	€ 21.800	-€ 1.200
Eigen vermogen 31 dec 2023			€ 18.173.38

Toekomst financiële positie
De uitgaven zijn de afgelopen jaren iets hoger geweest dan de inkomsten. Dit was een

doelbewuste keuze van het bestuur om het relatief grote eigen vermogen, als gevolg van een hoog startkapitaal bij de oprichting, te verminderen. Inmiddels is dit lagere niveau (ondergrens planmatig € 15.000) nagenoeg bereikt..

Financiële verantwoording
Een gedetailleerd overzicht met betrekking tot de financiële toestand van de Stichting wordt separaat ter beschikking gesteld aan de leden van de Raad van Toezicht. De afdeling Directie Business Control van de NLDA voert jaarlijks de financiële controle uit over de gevoerde boekhouding.

Voortgang realisatie doelstellingen beleidsplan

Doelstelling	Stand van zaken
Het effectief registreren en documenteren van de collectie. Het borgen van registratie, expositie, opslag, (fysieke) controle en onderhoud (en relevante beheerprocessen) binnen de stichting.	Registratie blijft een continue proces belegd in het collectieplan. Borging van de processen d.m.v. procesbeschrijving en een huishoudelijk reglement (HHR).
Het actief verzamelen van waardevolle collectievoorwerpen in relatie tot het Cadettencorps.	In gang gezet Senaat / CdP. Oude Senaatsvaandel Inmiddels in de Expositieruimte.
Het beschrijven van relevante werkprocessen voor verzamelen, registreren, behouden, onderhouden, ontsluiten en afstoten van collectievoorwerpen en objecten.	Processen zijn beschreven en geborgd in het HHR.
Het zekerstellen van de vereiste ondersteuning van de zijde van de Nederlandse Defensie Academie (NLDA) onder andere door het actualiseren van het convenant met C-NLDA waarin de aanvraag van benodigde financiële middelen is vastgelegd.	Convenant in november 2023 hernieuwd met een activiteitenplan tot 2028 incl. begroting.
Het aanstellen van een collectiebeheerder dan wel het instellen van een (kleine) registratiegroep teneinde het collectieproces op adequate wijze te kunnen regisseren.	Gerealiseerd. Collectiebeheerder is voormalige projectleider F. van Gool (LTKOLMARNS b.d.).
Het kritisch beschouwen van de collectie, het ontzamelen hiervan naast het actief verwerven van waardevolle voorwerpen/objecten van het Cadettencorps teneinde de collectie in balans te houden	Gerealiseerd. Blijft continue proces. Een substantiële ontzameling heeft plaatsgevonden. De gevonden verzameling van het IDL is geretourneerd naar het IDL. Registratie fotoarchief gaande.
Het entameren van het Cadettencorps om zitting te nemen in het bestuur van de HV KMA teneinde het alledaagse leven en contemporaine geschiedenis van het Cadettencorps te kunnen borgen.	Chef du protocol (CdP) Corps is ‘aangewezen’ als bestuurslid / vertegenwoordiger Corps.
Het verlenen van ondersteuning aan rondleidingen, openstelling van de expositieruimte, open dagen en themadagen al dan niet in samenwerking met de gemeente Breda.	De expositieruimte is sinds november 2023 heringericht; ondersteuning wordt gegeven aan rondleidingen voor scholieren, het Gilde “ de Baronie” en aan het Cadettencorps zelf

Het ontsluiten van (delen van) de collectie zodat tenminste de pronkstukken van de collectie toegankelijk zijn voor het bredere publiek.	De toegankelijkheid is geborgd via Erfgoed Brabant en de open dagen op het Kasteel van Breda zoals de Nassaudag, Open Monumenten dagen.
Het inrichten van een registratieruimte en benodigde depotruimte(n) en onderhoudsruimte(n).	Gerealiseerd in het Prins Bernard Paviljoen. Onderhoudsruimte op zolder KWP dient cfm. ARBO-normen op orde te worden gebracht.
Het ondersteunen, initiëren en enthousiasmeren van onderzoek naar de geschiedenis van het Kasteel van Breda, de infrastructuur en de geschiedenis van het huis van Nassau voor zover in relatie tot het Kasteel, en deze onderzoeken publiceren.	Ondersteuningsgroep blijft activiteiten ontplooien. Mogelijk volgend KILACADMON paper (onderwerp nog te bepalen) voorzien in 2026.
Het actualiseren en verder professionaliseren van de website www.kasteelvanbreda.nl en het gebruiken van overige social media ten eerste voor het voeren van relevante communicatie en ten tweede om de collectie te kunnen ontsluiten en zo een breder publiek te kunnen bereiken.	Activiteiten zoals het operationaliseren van het communicatieplan zijn in gang gezet. Tevens bestuurslid aangesteld met affiniteit op het onderwerp interne en externe communicatie.
Verhogen van de bekendheid van de HV KMA en haar activiteiten via social media en nieuwsmedia.	Activiteiten zoals het operationaliseren van het communicatieplan zijn in gang gezet. Tevens bestuurslid aangesteld met affiniteit op het onderwerp interne en externe communicatie.
Het in stand houden en, waar mogelijk, uitbreiden van het vrijwilligersbestand van de HV KMA.	Het vrijwilligersbestand is toegenomen met een aantal specialisten.
Het betrachten van goed werkgeverschap richting de vrijwilligers.	4 maal per jaar een (thematische) informatiebijeenkomst om vrijwilligers op de hoogte te houden van ontwikkelingen. Jaarlijks het organiseren van een vrijwilligersdag en het sturen van een kleine blijk van waardering.

Bijlage 1 Samenstelling bestuur en ondersteuning

Bestuur	
Voorzitter	Kol b.d. A.W (Tony) Keijsers
Secretaris	LKol b.d. A.J.W.A.(Tom) Giesbers
Penningmeester	LtKol b.d. J.L . (Jan-Leendert) Voetelink
Lid, onderhoud	LKol b.d. A.W.M. (Toon) van der Grinten
Lid, collectiebeheerder	LTKOLMARNS b.d. F.J.E.M. (Frans) van Gool
Lid, expositie	Vacature
Lid, communicatie en evenementen	Maj b.d. K.G. (Kay) Schaafsma
Vertegenwoordiger C-NLDA	Prof. dr. W. (Wim) Klinkert
Vertegenwoordiger Cadettencorps	Chef du Protocol Cadettencorps

Ondersteuning	
Webmaster	LtKol b.d. H.C.W.J. (Jeroen) Meijers
Logistiek, technische ondersteuning	AOOI b.d. A.J. (Ad) Beekmans AOOI b.d. M.C. (Marc) van Duuren
Werkgroep Vastgoed	Maj b.d. ir. R. (Rob) Agasi, LtKol b.d. J.G. (Jacques) Brinkhof
Expositie ontwikkeling en realisatie	Mw. N.T.A.C.C. (Natasja) Bijleveld-Voermans
Fotografie	Dhr. H. (Henk) van de Rijke
Coördinator rondleidingen scholieren	Mw. R. (Rianne) van Dorst
Werkgroep fotoarchief	J.M. (Jan) Sijstermans, LtKol b.d. J.L. (Jan-Leendert) Voetelink
Research & projecten	Dhr. B.H.C.M. (Boudewijn) van de Calseijde
Algemene ondersteuning	LKol b.d. R. (Ron) Robbemond

Bijlage 2 Raad van toezicht

Raad van toezicht	
Voorzitter C-NLDA	GENMAJMARNS mr. RG. (Richard) Oppelaar
Vertegenwoordiger CLAS	Ltgen b.d. ir. R. (Richard) Tieskens
Vertegenwoordiger CLSK	Ltgen b.d. dr. D. (Dirk) Starink
Vertegenwoordiger CKMAR	Bgen b.d. R. (Ronald) E. Harmsma
Gemeente Breda (wethouder)	Mw M. (Marike) de Nobel
Onafhankelijk lid	Kol b.d. S. (Stan) Wulffaert)
Adviseur (Vz HV KMA)	Kol b.d. A.W. (Tony) Keijsers
Ambtelijk secretaris	LKol b.d. H.J.W.A. (Tom) Giesbers

Bijlage 3 Werk- en Studiegroep Historisch Vastgoed Oranje Nassau

De werk- en studiegroep Nassau Vastgoed onderzoekt met vrijwilligers op professionele basis de bouwgeschiedenis van het stamslot van het Koningshuis der Nederlanden. De werkgroep levert een groot deel van de inhoud van de website en een Instagram pagina.

Gerealiseerde publicaties:

- Video animatie over onder andere la Grande Salle in het voormalige Prinsenhof, de tegenwoordige Grote Zaal, gepubliceerd op de eigen website.
- Kasteel van Breda: Versteende krijgskunst. Renaissance Kasteel en Vesting door Ir R. Agasi. Een soort van "Handboek Kasteel" over Henricus Villa & Veste
- Kilacadmonpaper nr 10 Nr. 10 Huis Van Brecht bouwen en wonen tussen havenstoep en Blauwe Stoep door J.G. Brinkhof.

Studies

- De werkgroep blijft in de planvorming participeren voor de herinrichting van het Kasteel na de renovatie.
- Verdieping van de studie over de invloed van de renaissance bouwstijl op het Kasteel.
- Studies en onderzoeken t.b.v. publicatie Kasteelraadsels, o.a. oogtegels.

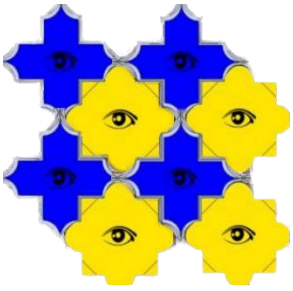

Oogtegels

Onderzoek

Volgen en bezien van archeologische vondsten bij opgravingen i.v.m.aanleg warmtenet op het Kasteelterrein

Bijlage 4 Bepalingen omtrent de AVG

De Stichting Historische Verzameling KMA wil zorgvuldig omgaan met de privacy van haar vrijwilligers conform de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die per 25 mei 2018 van kracht is geworden. Deze verordening verscherpt de regelgeving omtrent de bescherming van persoonsgegevens die een organisatie bijhoudt. Personen mogen geen nadeel ondervinden dat gegevens van hen worden verzameld en bewaard. Concreet komt dat voor de HV KMA hierop neer:

- Persoonsgegevens van de bestuursleden, personen die direct onder het stichtingsbestuur ressorteren en overige vrijwilligers worden door de secretaris van het stichtingsbestuur beheerd. Van alle voornoemde personen worden – met toestemming - alleen die persoonsgegevens vastgelegd die nodig zijn om goed te kunnen functioneren met betrekking tot de werkzaamheden die zij voor de HV KMA verrichten.
- Als het om schenkingen en/of donaties gaat wordt alleen vastgelegd wie, wanneer de schenking/donatie heeft gedaan; dit kan tevens van belang zijn voor controle door de belastingdienst (Anbi).
- Namen en persoonsgegevens van bezoekers worden doorgegeven aan de Servicebalie conform de regelgeving van Defensie.
- Bij de secretaris kan iedere vrijwilliger de documentatie inzien welke persoonsgegevens staan genoteerd en de reden waarom de Stichting HV KMA deze gegevens heeft vastgelegd.
- Vrijwilligers hebben het recht aanpassingen van de gegevens via de secretaris in te dienen.
- In algemene zin legt de Stichting HV KMA alleen gegevens vast die nodig zijn om, met inachtneming van het karakter van de Stichting, op adequate wijze uiting te kunnen geven aan haar doelstellingen.
- Een inventarisatie van persoonsgegevens van het vrijwilligersbestand is in 2019 opnieuw uitgevoerd. De vrijwilligers hebben een verklaring ondertekend, waarin zij akkoord gaan met het beleid en het beheer van hun persoonsgegevens door de HV KMA.

Hiermee voldoet de Stichting HV KMA aan de regelgeving zoals omschreven en bedoeld in de AVG.